

ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการทุจริตโดยผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

THE RELATIONSHIP BETWEEN CORPORATE GOVERNANCE MECHANISMS AND MANAGEMENT FRAUD OF THE COMPANIES LISTED IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

ศศิประภา สัมครเขตการพล*

Sasiprapa Samakketkarnpol*

พัทธนันท์ เพชรเชิดชู**

Pattanant Petchchedchoo**

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจเชิงนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

* Ph.D. Candidate, Doctor of Philosophy Program in Accountancy, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

* Email: sasiprapha13@gmail.com

** ปริญญาเอก รองอธิการบดีสายงานภาควิชาสัมพันธ์ และประธานเจ้าหน้าที่บริหาร วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** Ph.D., Vice President for Strategic Alliance and CEO, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

** Email: pattanant.peo@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

ปัญหาของการทุจริตทำให้องค์กรต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศต่างตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นการศึกษาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า กลไกการกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบต่อการเกิดทุจริตในองค์กรงานวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่มีความสัมพันธ์กับการทุจริตโดยผู้บริหาร ซึ่งได้ทำการศึกษาในด้านกลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการบริษัท โดยคณะกรรมการตรวจสอบ โดยผู้ถือหุ้น และโดยต้นทุนตัวแทน บริษัทตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยแบ่งออกเป็นบริษัทที่มีการทุจริตโดยผู้บริหารจำนวน 64 บริษัท และบริษัทตัวอย่างที่ไม่มีการทุจริตเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบจำนวน 64 บริษัท วิธีที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้แก่ การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก ผลการศึกษาพบว่า หากขนาดของคณะกรรมการบริษัท การควบคุมตำแหน่งของประธานเจ้าหน้าที่บริหารและประธานกรรมการสัดส่วนกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง ข้าราชการ หรือทหารมีมากขึ้น จะส่งผลให้โอกาสของการเกิดทุจริตโดยผู้บริหารเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้ามผลการศึกษาพบว่า การมีเลขานุการบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือกฎหมายและคะแนนประเมินการกำกับดูแลกิจการเพิ่มขึ้นจะทำให้โอกาสของการเกิดทุจริตโดยผู้บริหารลดลง แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการตรวจสอบผู้ถือหุ้น และต้นทุนตัวแทนไม่มีความสัมพันธ์กับโอกาสของการเกิดทุจริตโดยผู้บริหาร ดังนั้นนักวิชาการรวมถึงองค์กรที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงการกำกับดูแลกิจการที่เป็นจุดอ่อนซึ่งอาจนำไปสู่การทุจริตโดยผู้บริหารโดยพิจารณาแนวทางจากการวิจัยในครั้งนี้

คำสำคัญ: การทุจริตโดยผู้บริหาร กลไกการกำกับดูแลกิจการ คณะกรรมการบริษัท ผู้ถือหุ้น คณะกรรมการตรวจสอบต้นทุนตัวแทน

Abstract

The problem of fraud has made national and international organizations aware of the damage. The recent studies have shown that corporate governance mechanisms have an impact on corporate fraud. This paper aims to investigate the relation between corporate governance mechanisms and management fraud. The research focused on corporate governance mechanisms executed by the board of directors, audit committee, shareholders and agency costs. This study classified the samples into 64 fraud firms and 64 non-fraud firms. Logistics regression was used to investigate the relation amongst corporate governance mechanisms and management fraud. This study indicates that board size, CEO duality and the proportion of directors who have political, governmental or military relations increase the likelihood of management fraud. Additionally, as secretaries with accounting or law expertise and corporate governance scores increase, the likelihood of management fraud decreases. However, audit committee, shareholders and agency costs do not significantly affect the likelihood of management fraud. Therefore, academics and the related organizations should be aware of the corporate governance weakness that could lead to management fraud based on the guidelines of this research.

Keywords: Management Fraud, Corporate Governance Mechanisms, Board of Directors, Shareholders, Audit Committee, Agency Costs

บทนำ

เหตุการณ์ที่วงการธุรกิจทั่วโลกได้รับบทเรียนอย่างยิ่งใหญ่จากการล่มสลายของบริษัทขนาดใหญ่ของโลกอย่าง Enron World Com และอีกหลายบริษัท ซึ่งเป็นผลพวงจากปัญหาการทุจริต ทำให้องค์กรต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศต่างตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น จากการสำรวจของ Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) ในปี 2016 พบว่า มูลค่าความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตจากกลุ่มตัวอย่างที่มาจากภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกสูงถึง 6.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ สาเหตุดังกล่าวได้เป็นแรงกระตุ้นให้ผู้วางนโยบาย นักลงทุน วงการวิชาการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กรทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนต่างให้ความสำคัญกับกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance Mechanisms) ซึ่งหลักของการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะเน้นการบริหารองค์กรในเรื่องของ ความโปร่งใส ความรับผิดชอบในหน้าที่หน้าที่ที่รับผิดชอบ และความยุติธรรม (Ehikioya, 2009) การศึกษาที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่าการกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบต่อ การเกิดทุจริตในองค์กร (Beasley, 1996; Beasley, Carcello, Hermanson, & Lapides, 2000; Chen, Firth, Gao, & Rui, 2006) แต่งานวิจัยที่ผ่านมาโดยส่วนมากจะทำการศึกษาลักษณะของการทุจริตในรูปแบบของการทุจริตในรายงานทางการเงิน หรือการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี ซึ่งเป็นการทุจริตในความหมายที่แคบและไม่ครอบคลุมถึงการทุจริตในด้านอื่นๆ เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ การบิดเบือนข้อมูลหรือการเผยแพร่ข่าวที่ไม่เป็นความจริง เป็นต้น

ในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการทุจริตโดยผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งการทุจริตโดยผู้บริหารจะเป็นการกระทำความผิดโดยเจตนาของผู้บริหารระดับสูงเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนในด้านการบิดเบือนหรือทำให้ข้อมูลทางการเงินไม่ตรงความเป็นจริง การใช้สินทรัพย์ในทางที่ผิด ตลอดจนการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของหน่วยงานกำกับดูแล ขอบเขตของการศึกษากลไกการกำกับดูแลกิจการในการศึกษานี้ จะพิจารณามุมมองกลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการบริษัท โดยคณะกรรมการตรวจสอบ โดยผู้ถือหุ้น และต้นทุนตัวแทน และมีช่วงระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่ปี 2556 ถึงปี 2559 เนื่องจากภายหลังในปี 2555 เป็นปีที่ตลาดหลักทรัพย์ได้มีการปรับปรุงแนวทางการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยลำดับของการนำเสนอในบทความครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 5 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องส่วนที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย ส่วนที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล ส่วนที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีโดยคณะกรรมการบริษัท โดยคณะกรรมการตรวจสอบ โดยผู้ถือหุ้น และต้นทุนตัวแทนกับการทุจริตโดยผู้บริหาร

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

หากจะทำการศึกษเกี่ยวกับกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีทฤษฎีที่ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุดจะได้แก่ ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ซึ่งเป็นแนวคิดของ Jensen and Meckling (1976) โดยทฤษฎีกล่าวถึง การที่เจ้าของกิจการจะต้องมีบุคคลอื่นเข้ามาช่วยในการบริหารแทน เนื่องจากไม่สามารถบริหารงานได้แต่เพียงผู้เดียว จึงเกิดเป็นความสัมพันธ์ของบุคคล 2 ฝ่าย ได้แก่ ตัวการ (Principal) หรือฝ่ายที่มอบอำนาจ และฝ่ายที่รับมอบอำนาจในการบริหารงานคือ ตัวแทน (Agent) ขึ้นมา โดยในบางครั้งความต้องการของตัวการและตัวแทนอาจไม่สอดคล้องกัน ผู้เป็นเจ้าของหรือตัวการมักอยากได้ผลตอบแทนสูงสุดหรือความมั่งคั่ง และส่วนผู้บริหารหรือตัวแทนที่ได้รับเลือกเข้ามาให้บริหารงานให้กับเจ้าของกิจการอาจคำนึงถึงผลตอบแทนส่วนตนมากกว่าสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้กับกิจการ จึงกลายมาเป็นปัญหาตัวแทน (Agency Problem) และอาจก่อให้เกิดการทุจริตโดยผู้บริหารขึ้นในที่สุด

การทุจริตโดยผู้บริหารเป็นการกระทำความผิดโดยเจตนาของผู้มีอำนาจในองค์กรเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนทางด้านการบิดเบือนหรือทำให้ข้อมูลทางการเงินไม่ตรงตามความเป็นจริง ตลอดจนการใช้สินทรัพย์ในทางที่ผิด รวมถึงการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานกำกับดูแล เช่น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น (เจริญ เจษฎาวัลย์, 2553; Beasley, 1996; Shan, Graves, & Ali, 2013) ตามการศึกษาของ Fama and Jensen (1983) และ Jensen and Meckling (1976) ได้กล่าวถึงแนวคิดของกลไกการกำกับดูแลกิจการไว้ว่า เป็นสิ่งที่ช่วยปกป้องผลประโยชน์ทางการเงินของผู้ถือหุ้นโดยการควบคุมการบริหารงานของตัวแทนซึ่งได้แก่ผู้บริหาร จะเห็นว่ากลไกการกำกับดูแลกิจการอาจมีส่วนช่วยลดการเกิดทุจริตในองค์กรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทุจริตโดยผู้บริหาร ซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาตัวแทน งานวิจัยครั้งนี้จึงได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการและการทุจริตโดยผู้บริหาร โดยพิจารณาในด้านกลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการบริษัท กลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการตรวจสอบ กลไกการกำกับดูแลกิจการโดยผู้ถือหุ้น และต้นทุนตัวแทน โดยมีรายละเอียดของการพัฒนาสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

กลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการบริษัทและการทุจริตโดยผู้บริหาร

ตามที่ Fama and Jensen (1983) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การมีอยู่ของคณะกรรมการบริษัทเป็นกลไกของการกำกับดูแลกิจการที่มีความสำคัญในการติดตามการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ตลอดจนปกป้องผลประโยชน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ รวมถึง Mathew, Ibrahim, and Ibrahim (2016) และ Yermack (1996) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์กร ขึ้นอยู่กับคุณภาพของการติดตามกำกับดูแลและการตัดสินใจของคณะกรรมการบริษัท แต่หากขนาดของคณะกรรมการใหญ่ขึ้นก็อาจทำให้ผลการดำเนินงานแย่ลง เนื่องจากเมื่อมีจำนวนคนมากขึ้น อาจทำให้การสื่อสารหรือการทำงานร่วมกันยากขึ้นและกำกับดูแลการทำงานของผู้บริหารได้ไม่เต็มที่ควร ตลอดจนคณะกรรมการบริษัทควรมีขนาดเหมาะสมไม่เล็กเกินไปจนขาดความหลากหลายทางความคิด และขาดความคล่องตัวในการทำงาน แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่มีจำนวนกรรมการที่กำหนดไว้แน่นอนสำหรับแต่ละบริษัท (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2547) นอกจากนี้การศึกษาที่ผ่านได้พบว่า หากบริษัทมีสัดส่วนของกรรมการอิสระมากขึ้นก็อาจส่งผลให้โอกาสการเกิดทุจริตลดลงได้ (Agrawal & Chadha, 2005; Beasley, 1996; Uzun, Szewczyk, & Varma, 2004) งานวิจัยที่ผ่านมาจึงพบว่า กิจการที่มีการทุจริตโดยส่วนมากมักจะมีบุคลากรที่ดำรงประธานเจ้าหน้าที่บริหารควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทรวมอยู่ด้วย (Efend, Srivastava, & Swanson, 2007; Farber, 2005) แต่หน้าที่ทั้งสองตำแหน่งมีความแตกต่างกัน โดยประธานกรรมการจะกำกับดูแลการดำเนินงานของคณะกรรมการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนประธานเจ้าหน้าที่บริหารจะรับนโยบายจากคณะกรรมการบริหาร หรือควบคุมการทำงานของบุคลากรระดับต่างๆ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการบริษัทกำหนด ซึ่งหากสองตำแหน่งนี้เป็นหน้าที่ของบุคคลคนเดียวก็อาจทำให้ขาดอิสระในการทำงานหรือการตัดสินใจได้ (นิพัทธ์ โพธิ์วิจิตร, 2554)

การศึกษาที่ผ่านมายังพบว่า หากคณะกรรมการมีสัดส่วนของกรรมการที่เป็นเพศหญิงมากขึ้นมีส่วนช่วยให้การประสิทธิภาพการทำงานดีขึ้น และช่วยให้การทุจริตขององค์กรต่ำลงซึ่งอาจเนื่องมาจากกรรมการที่เป็นเพศหญิงมีกระบวนการติดตามดูแลการบริหารจัดการที่ดีกว่า (Capezio & Mavisakalyan, 2015) ในด้านกิจกรรมของคณะกรรมการ Xie, Davidson, and DaDalt (2003) ได้พบว่า การประชุมของคณะกรรมการบริษัทมีผลต่อการตกแต่งกำไร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากคณะกรรมการมีการประชุมเพื่อหารือร่วมกันเป็นปกติหรือสม่ำเสมอ จะมีส่วนช่วยในการติดตามดูแลการดำเนินงานที่ดีขึ้น สำหรับในประเทศไทย มีการศึกษาที่พบว่า ผู้บริหารหรือกรรมการบริษัทที่มีความใกล้ชิดหรือเคยดำรงตำแหน่งสำคัญด้านการเมือง ตลอดจนเคยรับตำแหน่งข้าราชการระดับสำคัญๆ มาก่อน จะใช้เครือข่ายทางสังคมที่มีอยู่นั้นให้เกิดประโยชน์จึงอาจเป็นไปได้ว่าคณะกรรมการบริษัทอาจใช้ตำแหน่งหน้าที่ความสัมพันธ์ทางการเมืองเอื้อประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจ (ภิญญาดาพัชญ์ ชัยจรัสเจริญลาภ, 2558) โดยในประเทศไทยนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทหารได้เข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลและกุมอำนาจทางการเมืองมาโดยตลอด

(วชิรวัชร งามละม่อม, 2559) นอกจากนี้ปัญหารัฐกิจการเมืองเป็นปัญหาสำคัญในระดับชาติไปจนถึงท้องถิ่น เนื่องจากพรรคการเมืองยังคงต้องการเงินทุนมาสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองจึงพยายามสร้างผลประโยชน์กับกลุ่มธุรกิจ ซึ่งในอนาคตกลุ่มธุรกิจการเมืองจะยังคงมีบทบาทในประเทศต่อไป (วิชุดา สาคิตพร, 2556) นอกจากนี้หลายงานวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่ากิจการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองจะทำให้ปัญหาการคอร์รัปชันมากขึ้นหรือทำให้การกำกับดูแลกิจการแย่ลง (Abdul Wahab, Gist, & Nik Abdul Majid, 2014; Domadenik, Prasnikar, & Svejnar, 2016)

ในอีกด้านหนึ่งงานวิจัยของ Agrawal and Chadha (2005) ได้ชี้ให้เห็นว่าหากลดส่วนกรรมการที่มีความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือการเงินมีมากขึ้น จะส่งผลให้โอกาสของการเกิดทุจริตทางด้านการปรับแต่งกำไรลดลง นอกจากนี้ Morris, McKay, and Oates (2009) และ Kakabadse, Khan, and Kakabadse (2016) ได้กล่าวว่าเลขานุการบริษัทเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการบริษัท ส่งผลให้การทำงานของคณะกรรมการมีประสิทธิภาพ และมีส่วนสำคัญในการผลักดันกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทให้ดีขึ้น จึงอาจส่งผลให้การทุจริตโดยผู้บริหารลดลง และ ศรีนยา วิบูลย์ศิริพงษ์ (2549) ได้พบว่า ในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และฮ่องกง มีการแต่งตั้งเลขานุการบริษัทให้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับหน้าที่และโดยทั่วไปมักจะพบว่าผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งส่วนใหญ่มีพื้นฐานทางด้านบัญชีหรือกฎหมายอีกด้านหนึ่ง Calabro and Mussolino (2013) ยังพบว่าการทำงานของคณะกรรมการบริษัทในกิจการที่มีความสัมพันธ์ทางครอบครัวมาเกี่ยวข้องจะส่งผลให้ประสิทธิภาพของการควบคุมดูแลต่ำลงจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาในข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนาสมมติฐานได้ดังนี้

- H1a: ขนาดของคณะกรรมการในบริษัทที่พบการทุจริตมีขนาดใหญ่มากกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต
- H1b: สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระในบริษัทที่พบการทุจริตมีน้อยกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต
- H1c: การควบคุมตำแหน่งของประธานเจ้าหน้าที่บริหารและประธานกรรมการบริษัทในบริษัทที่พบการทุจริตมี มากกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต
- H1d: สัดส่วนของกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงในบริษัทที่พบการทุจริตมีน้อยกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต
- H1e: จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการในบริษัทที่พบการทุจริตมีน้อยกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต
- H1f: สัดส่วนของของคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง ข้าราชการ หรือทหารในบริษัทที่พบการทุจริตมีมากกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต
- H1g: สัดส่วนของคณะกรรมการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือการเงินในบริษัทที่พบการทุจริตมีน้อยกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต
- H1h: ในบริษัทที่พบการทุจริตจะมีเลขานุการที่มีความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือกฎหมายน้อยกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต
- H1i: ในบริษัทที่พบการทุจริตจะพบสัดส่วนของคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์ทางครอบครัวกับผู้บริหารมากกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต

กลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการตรวจสอบและการทุจริตโดยผู้บริหาร

การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบและการดำเนินงานหรือการทุจริตในองค์กรมีมากมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ Beasley et al. (2000) ได้พบว่า บริษัทในกลุ่มสถาบันการเงินและกลุ่มเทคโนโลยีที่พบการทุจริต จะมีจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบน้อยกว่าบริษัทที่ไม่มีประวัติการทุจริต เช่นเดียวกับ Uzun et al. (2004) ที่พบว่า บริษัทที่มีการทุจริตจะมีคณะกรรมการตรวจสอบน้อยกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต รวมถึงผลการวิจัยของ Xie et al. (2003) และ Baxter and Cotter (2009) ได้แสดงให้เห็นว่า หากคณะกรรมการตรวจสอบ มีกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือการเงิน จะส่งผลให้กิจการมีการจัดการกำไรที่ลดลงหรือมีผลทำให้คุณภาพกำไรดีขึ้น นอกจากนี้ McMullen and Raghunandan (1996) และ Xie et al. (2003) ได้ชี้ให้เห็นว่า หากความถี่ในการประชุมของคณะกรรมการ

ตรวจสอบมีมากขึ้นจะส่งผลให้รายการคงค้างเกินปกติหรือปัญหาด้านรายงานทางการเงินนั้นลดลง จึงอาจกล่าวได้ว่า คุณลักษณะหรือการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทและอาจส่งผลต่อการเกิดทุจริตโดยผู้บริหาร ทำให้สามารถพัฒนาสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้

H2a: ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบในบริษัทที่พบการทุจริตมีขนาดเล็กกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต

H2b: สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือการเงินในบริษัทที่พบการทุจริตมีน้อยกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต

H2c: จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบในบริษัทที่พบการทุจริตมีน้อยกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต

กลไกการกำกับดูแลกิจการโดยผู้ถือหุ้นและการทุจริตโดยผู้บริหาร

โครงสร้างผู้ถือหุ้น (Ownership Structure) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลการดำเนินงานและการกำกับดูแลกิจการของบริษัทซึ่งหลายงานวิจัยชี้ให้เห็นว่า โครงสร้างของผู้ถือหุ้นส่งผลต่อการทุจริตและการกำกับดูแลกิจการในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น การถือหุ้นโดยนักลงทุนสถาบันที่เพิ่มมากขึ้นจะส่งผลให้โอกาสของการเกิดทุจริตในกิจการนั้นลดลง เนื่องจากนักลงทุนสถาบันมีบทบาทในการกำกับดูแลและมีกระบวนการควบคุมที่เข้มงวดซึ่งมีผลกระทบต้อโอกาสของการเกิดทุจริต (Sharma, 2004; Wu, Johan, & Rui, 2016) ในอีกด้านหนึ่งมีงานวิจัยพบว่า การถือหุ้นแบบครอบครัวจะส่งผลให้การกำกับดูแลกิจการที่ด้นั้นลดลง เนื่องจากการถือหุ้นแบบกระจุกตัวและอาจทำให้เกิดการปิดบังข้อมูลจากผู้ถือหุ้นใหญ่บริหารงาน รวมถึงคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมอย่างเช่นในธุรกิจครอบครัวอาจทำให้ความโปร่งใสในการทำงานลดลงได้ (Anderson & Reeb, 2003)

การศึกษาของ Ding, Ni, and Zhong (2016) และ Abdallah and Ismail (2017) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การกระจายการถือหุ้นโดยผู้ถือหุ้นรายย่อย (Free Float) ส่งผลให้บริษัทมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี การมีผู้ถือหุ้นหลายรายจะช่วยเพิ่มการตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทและผลักดันให้บริษัทมีนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดี และมีส่วนช่วยในการป้องกันการซื้อหุ้นจำนวนมากจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (อิสริยา วิมลรัตน์, 2552) สำหรับการศึกษาของ Shan et al. (2013) ได้แสดงให้เห็นว่า การถือหุ้นโดยนักลงทุนต่างชาติเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเกิดทุจริต และได้ให้ข้อเสนอแนะว่านักลงทุนต่างชาติ จะมีส่วนในการกำกับดูแลพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารได้อย่างเข้มงวดมากขึ้น

นอกจากนี้ Stratling (2003) และ Apostolides (2010) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปี (Annual General Meeting: AGM) เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียน เนื่องจากเป็นการแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบถึงข้อมูลทางการเงินและเรื่องหลักๆ ที่บริษัทกำลังตัดสินใจ และเป็นการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ถือหุ้นในเรื่องผลการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมถึงเป้าหมายการดำเนินงานของบริษัทในอนาคต จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยยกระดับการดำเนินงานและการกำกับดูแลให้ดีขึ้น และนำไปสู่การลดโอกาสของการเกิดทุจริต จากการศึกษาที่ผ่านมาทำให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนาสมมติฐานได้ดังนี้

H3a: ในบริษัทที่พบการทุจริตจะพบสัดส่วนของผู้ลงทุนสถาบันน้อยกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต

H3b: ในบริษัทที่พบการทุจริตจะพบสัดส่วนของการถือหุ้นแบบครอบครัวมากกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต

H3c: ในบริษัทที่พบการทุจริตจะพบสัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยน้อยกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต

H3d: ในบริษัทที่พบการทุจริตจะพบสัดส่วนของผู้ถือหุ้นนักลงทุนต่างชาติน้อยกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต

H3e: ในบริษัทที่พบการทุจริตจะมีค่าเฉลี่ยคะแนน AGM น้อยกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต

ต้นทุนตัวแทนและการทุจริตโดยผู้บริหาร

การศึกษาที่ผ่านมาพบว่า หากตัวการหรือผู้เป็นเจ้าของกิจการและตัวแทนซึ่งได้แก่ ฝ่ายบริหารได้รับผลตอบแทนจนเป็นที่พอใจแล้ว ตัวแทนก็จะไม่กระทำการที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับตัวการหรือ

ผู้เป็นเจ้าของกิจการ (Jensen & Meckling, 1976) อย่างไรก็ตามงานของ Jensen & Meckling (1976) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการวัดค่าต้นทุนตัวแทนโดยใช้ตัวแปรทดแทนเป็นเครื่องมือในการวัด โดยไม่ได้พิจารณาค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับตัวแทนโดยตรงอาจไม่เหมาะสม ในการศึกษาประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ของต้นทุนตัวแทนและคุณภาพกำไร จึงได้ใช้ค่าธรรมเนียมตรวจสอบบัญชีและค่าตอบแทนผู้บริหาร ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการติดตามตรวจสอบเพื่อให้ตัวแทนดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดโดย Markelevich and Rosner (2013) ได้แสดงให้เห็นว่า ค่าสอบบัญชีที่สูงขึ้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกับการเกิดทุจริต เนื่องจากบริษัทจะมีความเสี่ยงมากขึ้น ทำให้การตรวจสอบต้องมีคุณภาพที่สูงขึ้น ส่งผลให้ค่าสอบบัญชีสูงขึ้นตามไปด้วยในอีกทางหนึ่ง Conyon and He (2016) ให้ข้อสังเกตว่า ค่าตอบแทนผู้บริหารที่ลดลงมักเป็นสัญญาณว่าบริษัทอาจมีการทุจริต ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการที่บริษัทมีจุดอ่อนของการควบคุมภายในหรือเป็นการลงโทษผู้บริหารที่กระทำความผิดโดยลดผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนลง เป็นต้น จากประเด็นดังกล่าวสามารถพัฒนาสมมติฐานได้ดังนี้

H4a: ในบริษัทที่พบการทุจริตจะมีค่าธรรมเนียมการตรวจสอบบัญชีต่อสินทรัพย์รวมสูงกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต

H4b: ในบริษัทที่พบการทุจริตจะมีค่าตอบแทนของผู้บริหารต่อสินทรัพย์รวมน้อยกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต

นอกจากนี้การศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทุจริต ซึ่งได้ถูกเลือกให้เป็นตัวแปรควบคุมในงานวิจัยได้แก่ ความสามารถในการก่อหนี้และขนาดของสำนักงานตรวจสอบบัญชี (Chen et al., 2006) ขนาดและอายุของกิจการ (Beasley, 1996; Shan et al., 2013) รวมถึงมีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าคะแนนประเมินการกำกับดูแลกิจการเป็นสิ่งที่ช่วยสะท้อนภาพรวมของการกำกับดูแลกิจการที่ดีและมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของแต่ละองค์กร (Cheung, Connelly, & Limpaphayom, 2007)

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่มีการทุจริต

กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการทุจริตโดยผู้บริหารสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บริษัทที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556- 2559 ทางด้านการเปิดเผยฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท การบอกกล่าวข้อความเท็จหรือการแพร่ข่าวการใช้ข้อมูลภายใน การครอบงำกิจการ การสร้างราคาหลักทรัพย์ และการไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์การประกอบธุรกิจ ซึ่งฐานความผิดดังกล่าวอยู่ในขอบเขตของการทบทวนวรรณกรรมที่ได้ให้คำจำกัดความของการทุจริตโดยผู้บริหารสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ โดยบริษัทที่นับว่ามีการทุจริตแล้ว จะไม่นำมานับเป็นตัวอย่างซ้ำ หากพบว่ามีบริษัททุจริตในด้านอื่นๆ หรือปีอื่นๆ นอกจากนี้ในการวิจัยยังมีการหักกลุ่มตัวอย่างบริษัททุจริตที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ หักบริษัททุจริตที่ไม่สามารถหาข้อมูลเพื่อนำมาจับคู่เปรียบเทียบได้ รวมถึงหักบริษัทที่มีค่าผิดปกติของข้อมูล ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบริษัทที่มีการทุจริตโดยผู้บริหารทั้งสิ้นจำนวน 64 บริษัท จากตารางที่ 1 จะแสดงประเภทของการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทตัวอย่าง ซึ่งการกระทำความผิดที่พบมากที่สุดคือการเปิดเผยฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท รองลงมาคือการใช้ข้อมูลภายในและการไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์การประกอบธุรกิจ

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่พบการทุจริต

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่พบการทุจริตได้นำมาจับคู่เพื่อเปรียบเทียบกับบริษัทที่มีการทุจริตโดยผู้บริหาร คือบริษัทที่ไม่ได้ถูกราชการจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ด.) ว่ามีการกระทำความผิดหรือมีการทุจริต จำนวน 64 บริษัท โดยมีการควบคุมกลุ่มตัวอย่างที่ไม่พบการทุจริตให้มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างที่มีการทุจริต ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1. บริษัทจะต้องอยู่ในตลาดหลักทรัพย์เดียวกัน (เช่น SET หรือ MAI)

2. บริษัทมีขนาดกิจการที่ใกล้เคียงกัน โดยวัดจาก มูลค่าตลาดปัจจุบันส่วนของผู้ถือหุ้นของปีก่อนที่มีการกระทำความผิดซึ่งจะคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน $\pm 30\%$ ของมูลค่าตลาดปัจจุบันส่วนของผู้ถือหุ้นบริษัทตัวอย่างที่ทุจริต

3. บริษัทอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน

4. ข้อมูลของบริษัทจะต้องอยู่ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน เช่น ถ้าบริษัทที่ถูก ก.ล.ต. รายงานว่ามีความผิดในปี 2557 บริษัทตัวอย่างเปรียบเทียบกับที่เลือกมาจะต้องใช้ข้อมูลทางการเงินและข้อมูลทางด้านการกำกับดูแลกิจการในช่วง 2557 เช่นกัน

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่พบการทุจริตที่นำมาใช้เปรียบเทียบ จะมีจำนวนทั้งหมด 64 บริษัทซึ่งมีแหล่งข้อมูลของแต่ละบริษัทมาจากฐานข้อมูล SETSMART รายงานประจำปี แบบรายงาน 56-1 รวมถึงเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เว็บไซต์สมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย เว็บไซต์สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย เป็นต้นโดยรายละเอียดของบริษัทตัวอย่างที่มีการทุจริตและไม่มีการทุจริตจะแสดงได้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ประเภทของการกระทำความผิดของบริษัทตัวอย่าง

ประเภทของการกระทำความผิด	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
การเปิดเผยฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท	42	65.63
การบอกกล่าวข้อความเท็จหรือการแพร่ข่าว	2	3.13
การใช้ข้อมูลภายใน	6	9.38
การครอบงำกิจการ	5	7.81
การสร้างราคาหลักทรัพย์	3	4.69
การไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์การประกอบธุรกิจ	6	9.38
รวมจำนวนบริษัทตัวอย่างที่มีการทุจริตทั้งหมด	64	100.00

ตารางที่ 2 รายละเอียดบริษัทตัวอย่างที่มีการทุจริตและไม่มีการทุจริตโดยผู้บริหาร

รายละเอียด	บริษัทที่มีการทุจริต (N = 64)		บริษัทที่ไม่มีการทุจริต (N = 64)		รวมบริษัท ตัวอย่าง (N = 128)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ส่วนที่ 1 บริษัทตัวอย่างแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม						
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	4	6.25	4	6.25	8	6.25
ทรัพยากร	6	9.38	6	9.38	12	9.38
เทคโนโลยี	4	6.25	4	6.25	8	6.25
บริการ	10	15.63	10	15.63	20	15.63
สินค้าอุตสาหกรรม	11	17.19	11	17.19	22	17.19
สินค้าอุปโภคบริโภค	4	6.25	4	6.25	8	6.25
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	18	28.13	18	28.13	36	28.13
ธุรกิจการเงิน	7	10.94	7	10.94	14	10.94
ส่วนที่ 2 บริษัทตัวอย่างแยกตามตลาดหลักทรัพย์						
SET	48	75.00	48	75.00	96	75.00
MAI	16	25.00	16	25.00	32	25.00

ตารางที่ 2 รายละเอียดบริษัทตัวอย่างที่มีการทุจริตและไม่มีการทุจริตโดยผู้บริหาร (ต่อ)

รายละเอียด	บริษัทที่มีการทุจริต (N = 64)		บริษัทที่ไม่มีการทุจริต (N = 64)		รวมบริษัท ตัวอย่าง (N = 128)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ส่วนที่ 3 บริษัทตัวแยกตามปีที่ใช้ศึกษา						
2556	30	46.88	30	46.88	60	46.88
2557	12	18.75	12	18.75	24	18.75
2558	12	18.75	12	18.75	24	18.75
2559	10	15.63	10	15.63	20	15.63

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา โดยจะพิจารณาจากค่าความถี่ของข้อมูล ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ความแตกต่างของข้อมูลบริษัทตัวอย่างได้ใช้ Wilcoxon (Signed-rank test) ซึ่งถือเป็นการทดสอบที่ไม่ใช้พารามิเตอร์ เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยตัวแปรทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จึงทำให้ข้อมูลไม่ได้มีการแจกแจงปกติทุกตัวแปร และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความถดถอยจากสมการโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) โดยใช้วิธี Binary Logistic

ตัวแบบที่ใช้ในงานวิจัย

$$FRAUD_i = \beta_0 + \beta_1 BD_SIZE_i + \beta_2 BD_IND_i + \beta_3 BD_DUAL_i + \beta_4 BD_WOMEN_i + \beta_5 BD_MEETING_i + \beta_6 BD_POL_i + \beta_7 BD_EXP_i + \beta_8 SECRT_i + \beta_9 BD_FAM_i + \beta_{10} AC_SIZE_i + \beta_{11} AC_EXP_i + \beta_{12} AC_MEETING_i + \beta_{13} INT_OWN_i + \beta_{14} FAMI_OWN_i + \beta_{15} FREE_FLOAT_i + \beta_{16} FORE_OWN_i + \beta_{17} AGM_i + \beta_{18} AUDIT_FEE_i + \beta_{19} BD_COMP_i + \beta_{20} LEVERAGE_i + \beta_{21} LSIZE_i + \beta_{22} AGE_i + \beta_{23} CGR_i + \beta_{24} AUDITOR_i + \varepsilon_i$$

เมื่อ

ตัวแปรตาม

FRAUD = บริษัทที่มีการทุจริตโดยผู้บริหาร หากมีการทุจริตจะมีค่าเท่ากับ 1 และอื่นๆ เท่ากับ 0

ตัวแปรอิสระ

BD_SIZE = จำนวนกรรมการของคณะกรรมการบริษัท

BD_IND = ลัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ

BD_DUAL = ตัวแปรหุ่นของการควบตำแหน่งของประธานเจ้าหน้าที่บริหารและประธานกรรมการโดย ถ้ามีการควบรวมมีค่าเท่ากับ 1 อื่นๆ เท่ากับ 0

BD_WOMEN = ลัดส่วนคณะกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิง

BD_MEETING = จำนวนครั้งของการเข้าประชุมของคณะกรรมการบริษัทใน 1 ปี

BD_POL = ลัดส่วนคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง ข้าราชการ หรือทหาร

BD_EXP = ลัดส่วนของคณะกรรมการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือการเงิน

SECRT	=	ตัวแปรหุ่นของเลขานุการบริษัทที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชีหรือกฎหมายให้มีค่าเท่ากับ 1 และอื่น ๆ มีค่าเท่ากับ 0
BD_FAM	=	สัดส่วนกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางครอบครัวกับผู้บริหาร
AC_SIZE	=	จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ
AC_EXP	=	สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือการเงิน
AC_MEETING	=	จำนวนครั้งของการเข้าประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบใน 1 ปี
INT_OWN	=	สัดส่วนของผู้ลงทุนสถาบัน
FAMI_OWN	=	สัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัว
FREE_FLOAT	=	สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อยในบริษัท
FORE_OWN	=	สัดส่วนการถือหุ้นโดยนักลงทุนต่างชาติ
AGM	=	ค่าคะแนนการประเมินการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้น
AUDIT_FEE	=	ค่าธรรมเนียมการตรวจสอบบัญชีหารด้วยสินทรัพย์รวม
BD_COMP	=	ค่าตอบแทนผู้บริหาร หารด้วยสินทรัพย์รวม
ตัวแปรควบคุม		
LEVERAGE	=	ความสามารถในการก่อหนี้คำนวณจากหนี้สินหารด้วยสินทรัพย์รวม
LSIZE	=	ขนาดของกิจการวัดจากลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวมทั้งหมด
AGE	=	อายุของกิจการนับจากระยะเวลาที่กิจการเริ่มมีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์
CGR	=	คะแนนประเมินการกำกับดูแลกิจการ
AUDITOR	=	ตัวแปรหุ่น ขนาดสำนักงานตรวจสอบบัญชี ถ้าเป็น Big 4 มีค่าเท่ากับ 1 อื่นๆ คือ 0

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ความแตกต่างของข้อมูลจากบริษัทตัวอย่างที่มีการทุจริตและไม่มีการทุจริตโดยผู้บริหารจะแสดงได้ในตารางที่ 3 และเมื่อทำการวิเคราะห์ค่า p-value จาก Wilcoxon (Signed-rank test) จะพบว่า บริษัทที่มีการทุจริตและไม่ทุจริตจะมีความแตกต่างกันทางด้านความถี่ในการเข้าประชุมของคณะกรรมการบริษัท เลขานุการบริษัทที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือกฎหมาย สัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อย อายุของกิจการ และคะแนนประเมินการกำกับดูแลกิจการ ส่วนตัวแปรอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบข้อมูลของบริษัทตัวอย่างทุจริตและไม่ทุจริต

รายละเอียด/ ตัวแปร	บริษัทที่มีการทุจริต (N = 64)			บริษัทที่ไม่พบการทุจริต (N = 64)			Wilcoxon (Signed-rank test)	
	Mean	Median	S.D.	Mean	Median	S.D.	Z statistic	p-value
ส่วนที่ 1 กลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการบริษัท								
BD_SIZE	9.84	10.00	2.577	9.31	9.00	1.531	-1.565	0.117
BD_IND	0.41	0.40	0.081	0.41	0.40	0.079	-0.213	0.831
BD_DUAL	0.14	0.00	0.350	0.05	0.00	0.213	-1.732	0.083
BD_WOMEN	0.15	0.11	0.148	0.19	0.18	0.151	-1.714	0.087
BD_MEETING	8.72	8.50	3.662	6.89	6.00	3.793	-3.360	0.001*
BD_POL	0.21	0.20	0.183	0.14	0.11	0.135	-1.931	0.053
BD_EXP	0.30	0.29	0.154	0.31	0.30	0.142	-0.873	0.383
SECRT	0.39	0.00	0.492	0.59	1.00	0.495	-2.335	0.020*
BD_FAM	0.16	0.15	0.180	0.20	0.18	0.200	-1.230	0.219
ส่วนที่ 2 กลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการตรวจสอบ								
AC_SIZE	3.19	3.00	0.467	3.19	3.00	0.294	-1.355	0.175
AC_EXP	0.41	0.33	0.234	0.41	0.33	0.248	-0.232	0.817
AC_MEETING	5.58	4.50	2.493	5.58	4.50	3.207	-0.959	0.338
ส่วนที่ 3 กลไกการกำกับดูแลกิจการโดยผู้ถือหุ้น								
INT_OWN	0.24	0.09	0.262	0.32	0.27	0.297	-1.708	0.088
FAMI_OWN	0.26	0.22	0.224	0.29	0.26	0.251	-0.716	0.474
FREE_FLOAT	49.77	47.63	22.900	39.34	37.34	16.100	-2.852	0.004*
FORE_OWN	0.10	0.02	0.192	0.09	0.02	0.130	-0.098	0.922
AGM	3.30	3.50	1.064	3.66	4.00	1.057	-1.772	0.076
ส่วนที่ 4 ต้นทุนตัวแทน								
AUDIT_FEE	0.12	0.07	0.133	0.10	0.06	0.132	-1.277	0.202
BD_COMP	1.49	0.85	.910	1.34	0.84	1.695	-0.120	0.905
ส่วนที่ 5 ตัวแปรควบคุม								
LEVERAGE	0.43	0.42	0.255	0.52	0.46	0.499	-1.017	0.309
LSIZE	21.67	21.41	1.256	21.66	21.39	1.238	-0.127	0.899
AGE	14.88	12.00	9.249	14.11	11.50	8.800	-6.529	0.000*
CGR	2.58	2.00	0.793	3.16	3.00	1.042	-3.487	0.000*
AUDITOR	0.33	0.00	0.473	0.48	0.00	0.504	-1.667	0.096

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการและการทุจริตโดยผู้บริหารจะแสดงได้ในตารางที่ 4 โดยตัวแปรที่มีค่า Wald statistics มากกว่า 1 และค่า p-value น้อยกว่า 0.05 จะมีความสัมพันธ์กับการทุจริตโดยผู้บริหาร ซึ่งผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการและการทุจริตโดยผู้บริหาร

Coefficients	Independent Variables	Predicted Sign	Estimated Coefficients	Wald statistics	p-value
β_0	Constant	none	-11.376	3.011	.083
β_1	BD_SIZE	+	.463	7.519	.006*
β_2	BD_IND	-	2.842	.770	.380
β_3	BD_DUAL	+	2.326	3.897	.048*
β_4	BD_WOMEN	-	-.757	.172	.678
β_5	BD_MEETING	-	.070	.729	.393
β_6	BD_POL	+	3.785	4.265	.039*
β_7	BD_EXP	-	1.088	.329	.566
β_8	SECR	-	-1.286	6.246	.012*
β_9	BD_FAM	+	-.729	.205	.651
β_{10}	AC_SIZE	-	.259	.142	.706
β_{11}	AC_EXP	-	-.280	.060	.806
β_{12}	AC_MEETING	-	-.072	.529	.467
β_{13}	INT_OWN	-	.973	.356	.551
β_{14}	FAMI_OWN	+	.627	.135	.714
β_{15}	FREE_FLOAT	-	.030	2.498	.114
β_{16}	FORE_OWN	-	2.654	2.320	.128
β_{17}	AGM	-	.082	.079	.778
β_{18}	AUDIT_FEE	+	342.456	1.457	.227
β_{19}	BD_COMP	-	6.043	.140	.708
β_{20}	LEVERAGE	none	-2.099	2.885	.089
β_{21}	LSIZE	none	.300	.959	.327
β_{22}	AGE	none	-.041	1.890	.169
β_{23}	CGR	none	-.882	6.839	.009*
β_{24}	AUDITOR	none	-.946	2.358	.125
Nagelkerke R Square		0.464	Hosmer and Lemeshow Test		13.522 (.095)
Model Chi-square		54.795(.000)	Percent correct prediction		76.60
-2 Log Likelihood		122.651	Degrees of freedom		24

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการทุจริตโดยผู้บริหารได้แก่ ขนาดคณะกรรมการบริษัท (BD_SIZE) ตัวแปรทางด้านการคว่ำตำแหน่งของประธานเจ้าหน้าที่บริหารและประธานกรรมการบริษัท (BD_DUAL) ตัวแปรทางด้านสัดส่วนของของกรรมการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง ข้าราชการ หรือทหาร (BD_POL) จึงแสดงได้ว่า หากบริษัทมีจำนวนกรรมการบริษัท การคว่ำตำแหน่งของประธานเจ้าหน้าที่บริหารและประธานกรรมการบริษัท และสัดส่วนของของกรรมการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง ข้าราชการ หรือทหารมากขึ้น จะส่งผลให้อโอกาสของการเกิดทุจริตโดยผู้บริหารเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นผลการวิจัยจึงยอมรับสมมติฐานที่ H1a H1c และ H1f ส่วนตัวแปรด้านกลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการบริษัทอื่นๆ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการทุจริตโดยผู้บริหาร จึงปฏิเสธสมมติฐานของงานวิจัย

อย่างไรก็ตาม จากตารางที่ 4 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการทุจริตโดยผู้บริหารในทางตรงกันข้าม ได้แก่ ตัวแปรเลขานุการบริษัท (SECR) จึงยอมรับสมมติฐานที่ H1h นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าตัวแปรควบคุมด้านคะแนนประเมินการกำกับดูแลกิจการ (CGR) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการทุจริตโดยผู้บริหาร จึงอาจกล่าวได้ว่าหากบริษัทตัวอย่างมีเลขานุการที่มีความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือกฎหมายและคะแนนประเมินการกำกับดูแลกิจการเพิ่มขึ้น จะทำให้อโอกาสของการเกิดทุจริตโดยผู้บริหารลดลง แต่ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทางด้านกลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการตรวจสอบ กลไกการกำกับดูแลกิจการโดยผู้ถือหุ้น และต้นทุนตัวแทนไม่มีความสัมพันธ์กับการทุจริตโดยผู้บริหาร เนื่องจากมีค่า p-value มากกว่า 0.05 จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานของงานวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถอภิปรายได้ว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัทที่ใหญ่ขึ้นอาจส่งผลให้อโอกาสของการเกิดทุจริตเพิ่มขึ้น โดยเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับต่างประเทศที่เริ่มสังเกตเห็นว่าค่าเฉลี่ยของจำนวนคณะกรรมการบริษัทเริ่มลดลง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการทำงาน (Mathew et al., 2016 ;Yermack, 1996) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (2547) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าคณะกรรมการควรมีขนาดเหมาะสมไม่เล็กเกินไปจนขาดความหลากหลายทางความคิด และขาดความคล่องตัวในการทำงาน และขนาดที่เหมาะสมควรอยู่ที่ 9-15 คน แต่ก็ไม่มีจำนวนตายตัวและเหมาะสมที่สุด

ผลการศึกษาในด้านการคว่ำตำแหน่ง พบว่า หากบริษัทมีประธานกรรมการที่ดำรงตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหารด้วยแล้วจะเป็นการเพิ่มโอกาสของการเกิดทุจริตซึ่งเป็นไปตามการวิจัยของ Farber (2005) และ Efendi et al. (2007) และสอดคล้องกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ทางตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ระบุไว้ว่าทั้งสองตำแหน่งควรแยกออกจากกัน แต่เนื่องจากหลักปฏิบัติดังกล่าวไม่ได้เป็นข้อบังคับจึงทำให้พบว่าในบางบริษัทมีการดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและประธานเจ้าหน้าที่บริหารโดยบุคคลคนเดียวกัน ซึ่ง นิพัฒน์ โพธิ์วิจิตร (2554) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าหากมีการดำรงตำแหน่งทั้งสองโดยบุคคลเดียวกันอาจทำให้ขาดอิสระในการทำงานหรือการตัดสินใจ จึงอาจเป็นการเพิ่มความเสี่ยงของการเกิดทุจริตโดยผู้บริหารอีกทางหนึ่ง

อีกด้านหนึ่ง ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า บริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง ข้าราชการ หรือทหารอาจส่งผลให้อโอกาสของการเกิดทุจริตโดยผู้บริหารเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับการศึกษาของ Domadenik et al. (2016) และ Abdul Wahab et al. (2014) ที่แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองอาจนำไปสู่ปัญหาการคอร์รัปชัน นอกจากนี้ ภิญญาตาพัชญ์ ชัยจรัสเจริญลาภ (2558) ได้ให้ข้อสังเกตว่า คณะกรรมการบริษัทอาจใช้ตำแหน่งหน้าที่ความสัมพันธ์ทางการเมือง เพื่อสร้างความได้เปรียบทางธุรกิจและเอื้อประโยชน์ให้กับกิจการ และจากการศึกษาของ วชิรวรรณ งามละม่อม (2559) ได้กล่าวว่า บทบาทของทหารในประเทศไทยมีอิทธิพลอย่างมากในทางการเมืองมานับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันดังนั้นจากที่ผลการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่ากรรมการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง ข้าราชการ หรือทหารอาจมีผลทำให้อโอกาส

ของการทุจริตโดยผู้บริหารเพิ่มขึ้นจึงมีความเป็นไปได้ เนื่องจากการศึกษาของ วิชิตา สวัสดิพร (2556) พบว่า ในประเทศไทยธุรกิจการเมืองถือเป็นปัญหาลำดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น และมีแนวโน้มว่าในอนาคตกลุ่มธุรกิจการเมืองจะยังคงมีบทบาททางการเมืองต่อไป เนื่องจากพรรคการเมืองต่างๆ ยังคงต้องการเงินทุนมาสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง และเมื่อพรรคการเมืองเหล่านี้เข้าสู่อำนาจก็จะพยายามสร้างโอกาสหาผลประโยชน์กับกลุ่มทุนธุรกิจ

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยทางด้านเลขานุการบริษัทจะพบว่า การที่เลขานุการบริษัทมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชีหรือกฎหมายจะเป็นการช่วยลดโอกาสของการเกิดทุจริตโดยผู้บริหารจึงเป็นไปตามการวิจัยของ Morris et al. (2009) และ Kakabadse et al. (2016) ที่กล่าวว่า เลขานุการเป็นบุคคลสำคัญต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการบริษัท ตลอดจนส่งเสริมให้การกำกับดูแลกิจการที่ดีในองค์กร ซึ่งในประเทศไทยจะพบว่ายังไม่มีกฎระเบียบที่ชัดเจนเกี่ยวกับคุณสมบัติของเลขานุการบริษัท และศรีนยา วิบูลย์ศิริพงษ์ (2549) ได้แสดงให้เห็นว่าเลขานุการบริษัทในประเทศไทย เพิ่งได้รับความสนใจและเป็นที่แพร่หลายเพิ่มมากขึ้น แต่ยังมีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบแคบกว่าในต่างประเทศ และยังไม่มีความหมายในการแต่งตั้งและกำหนดคุณสมบัติของเลขานุการบริษัทที่ชัดเจน ด้วยเหตุนี้ในอนาคตตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอาจพิจารณาข้อกำหนดเกี่ยวกับการคัดเลือกเลขานุการบริษัท ของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การสร้างกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพ และอาจเป็นการลดโอกาสการเกิดทุจริตโดยผู้บริหารอีกทางหนึ่ง

หากพิจารณาในด้านคะแนนประเมินการกำกับดูแลกิจการหรือ CGR กับการทุจริตโดยผู้บริหาร จะเห็นว่ามีคะแนนมากขึ้นเนื่องจากคะแนน CGR จะเป็นตัวสะท้อนการกำกับดูแลกิจการในภาพรวม คะแนนดังกล่าวมาจากการประเมินการกำกับดูแลกิจการทั้ง 5 หมวด ได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีการทุจริตจะมีคะแนน CGR ต่ำกว่าบริษัทที่ไม่พบการทุจริต และงานวิจัยที่ผ่านมาได้พยายามชี้ให้เห็นว่าหากมีคะแนนประเมินการกำกับดูแลกิจการสูงขึ้นอาจส่งผลให้ผลการดำเนินงานดีขึ้น (Cheung et al., 2007) ดังนั้นหน่วยงานที่ทำการประเมินและกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนควรให้ความสำคัญ ตลอดจนพัฒนาหลักเกณฑ์การกำกับดูแลกิจการให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็นการลดโอกาสของการเกิดทุจริตโดยผู้บริหารลงได้

ในส่วนของกลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการตรวจสอบ กลไกการกำกับดูแลกิจการโดยผู้ถือหุ้น และต้นทุนตัวแทนกับการทุจริตโดยผู้บริหาร ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการตรวจสอบ โดยผู้ถือหุ้น และต้นทุนตัวแทนไม่มีความสัมพันธ์กับการทุจริตโดยผู้บริหาร อาจเนื่องมาจากคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ โครงสร้างผู้ถือหุ้น และต้นทุนตัวแทนของบริษัทตัวอย่างที่มีการทุจริตและไม่ทุจริตไม่มีความแตกต่างกันมากนัก นอกจากนี้เมื่อพิจารณาทางด้านต้นทุนตัวแทนจะพบว่า อัตราค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีและค่าตอบแทนผู้บริหาร เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับบริษัทที่ลักษณะคล้ายคลึงกัน จะมีอัตราค่าตอบแทนที่ใกล้เคียงกัน

อีกด้านหนึ่ง จากเหตุผลที่ว่ารูปแบบของการกำกับดูแลกิจการของต่างประเทศและในประเทศไทยมีความแตกต่างกัน เช่น ในสหรัฐอเมริกาบริษัทส่วนมากจะมีโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบกระจายตัว และมีกฎหมายที่เข้มงวด อาจทำให้กิจการมีการเปิดเผยข้อมูลและมีการทำงานที่โปร่งใสมากขึ้น (Ding et al., 2016) แต่ประเทศในแถบเอเชียรวมถึงประเทศไทยหรือประเทศที่เป็นตลาดใหม่ซึ่งตลาดหลักทรัพย์ยังไม่มีความเข้มแข็ง มักจะมีโครงสร้างการถือหุ้นแบบกระจุกตัวจึงทำให้การกำกับดูแลกิจการมีประสิทธิภาพที่น้อยกว่าประเทศที่มีการถือหุ้นแบบกระจายตัว (Abdallah & Ismail, 2017) และอาจไม่มีอิทธิพลต่อการทุจริตโดยผู้บริหาร ด้วยรูปแบบของการกำกับดูแลกิจการที่กล่าวมาจึงส่งผลให้การกำกับดูแลกิจการทางด้านกลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการตรวจสอบ กลไกการกำกับดูแลกิจการโดยผู้ถือหุ้น และต้นทุนตัวแทนไม่มีความสัมพันธ์กับการทุจริตโดยผู้บริหาร ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่พัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่า กลไกการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับการทุจริตในหลากหลายด้าน ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษากลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่มีความสัมพันธ์กับการทุจริตโดยผู้บริหาร ทางด้านกลไกการกำกับดูแลกิจการโดยคณะกรรมการบริษัท โดยคณะกรรมการตรวจสอบ โดยผู้ถือหุ้น และต้นทุนตัวแทน บริษัทตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยจะแบ่งเป็นบริษัทที่มีการทุจริตโดยผู้บริหาร ซึ่งได้แก่ บริษัทที่กระทำผิดในฐานความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 จำนวน 64 บริษัท และบริษัทที่ไม่มีการทุจริตเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบจำนวน 64 บริษัท รวมทั้งสิ้น 128 บริษัท ซึ่งบริษัทตัวอย่างทั้งสองกลุ่มจะถูกควบคุมให้มีประเภทตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มอุตสาหกรรม และระยะเวลาศึกษาในปีเดียวกัน รวมถึงมีขนาดของกิจการใกล้เคียงกัน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการทุจริตโดยผู้บริหาร ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการบริษัท การควบคุมตำแหน่งของประธานเจ้าหน้าที่บริหารและประธานกรรมการสัดส่วนกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง ข้าราชการ หรือทหาร เลขานุการบริษัทที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือและคะแนนประเมินการกำกับดูแลกิจการ แต่งานวิจัยไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตโดยผู้บริหารกับตัวแปรอื่นๆ

งานวิจัยเรื่องกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการทุจริตโดยผู้บริหารในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ในมุมมองของการทุจริตเพิ่มเติมจากงานวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งส่วนมากจะมีขอบเขตของการศึกษาในเรื่องการทุจริตโดยการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีหรือในรายงานทางการเงิน เช่น Beasley (1996) Beasley et al. (2000) และ Chen et al. (2006) เป็นต้น เนื่องจากการทุจริตโดยผู้บริหารนั้นเป็นการกระทำโดยผู้มีอำนาจในการบิดเบือนข้อมูลที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน การเผยแพร่ข้อมูลหรือข่าวสารที่เป็นเท็จตลอดจนการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้กิจการและหน่วยงานกำกับดูแลสามารถนำผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อลดโอกาสของการเกิดทุจริตลงได้ เช่น การคัดเลือกเลขานุการบริษัท อาจพิจารณาในเรื่องของคุณสมบัติทางด้านความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชีหรือกฎหมาย การพิจารณาความเหมาะสมของโครงสร้างคณะกรรมการบริษัท การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อให้ทันต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังลงทุนอาจทำการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามแนวทางการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อพิจารณาว่าบริษัทที่จะเข้าไปลงทุนนั้น มีความเสี่ยงหรือสัญญาณเตือนบางอย่างที่อาจเป็นการเพิ่มโอกาสของการเกิดทุจริตในอนาคตหรือไม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุนในอนาคต ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยในเรื่องการกำกับดูแลกิจการและการทุจริตในด้านอื่นๆ ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน รวมถึงทำการรวบรวมข้อมูลการกำกับดูแลกิจการเพิ่มเติมนอกเหนือจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นมุมมองและผลการวิจัยที่แตกต่างจากการศึกษาในครั้งนี้

บรรณานุกรม

- เจริญ เจษฎาวัลย์. (2553). การทุจริตทางการบริหารชั้นคลาสสิก Classic Management Fraud. กรุงเทพฯ: บริษัท พอดี จำกัด.
- นิพนธ์ โพธิ์วิจิตร. (2554). ผลกระทบของโครงสร้างผู้ถือหุ้นคณะกรรมการและคณะกรรมการตรวจสอบที่มีต่อการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภาณุพงษ์ โมกโชติง. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการโครงสร้างของผู้ถือหุ้นต้นทุนตัวแทนกับคุณภาพกำไรของกิจการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ดุษฎีนิพนธ์บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภิญญาตพัญญ์ ชัยจรัสเจริญลาภ. (2558). คุณลักษณะของผู้บริหารสูงสุดและผลการดำเนินงานของบริษัท: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (การค้นคว้าอิสระหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2559). รัฐประหาร บทบาททหารกับการเมืองในประเทศไทย, การประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 54 (หน้า 602-610). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิชุดา สาริตพร. (2556). เครือข่ายธุรกิจของนักการเมืองไทย. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 11(2), 24-41.
- ศรันยาวิบูลย์ศิริพงษ์. (2549). บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของเลขานุการบริษัท (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2547). คู่มือกรรมการบริษัทจดทะเบียน เล่มที่ 1: บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของ “กรรมการ” และ “คณะกรรมการ”. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2560, จาก <https://www.set.or.th>
- อิสริยา วัฒนรัตน์. (2552). การนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับขายหุ้นจากผู้ถือหุ้นรายย่อย (Squeeze Out) มาใช้ในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Abdallah, A. A., & Ismail, A. K. (2017). Corporate governance practices, ownership structure, and corporate performance in the GCC countries. *Journal of International Financial Markets, Institutions & Money*, 46(2017), 98–115.
- Abdul Wahab, E. A., Gist, W. E., & Nik Abdul Majid, W. Z. (2014). Characteristics of non-audit services and financial restatements in Malaysia. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 10 (2014), 225–247.
- Agrawal, A., & Chadha, S. (2005). Corporate governance and accounting scandals. *Journal of Law and Economics*. 48(2), 371-406.
- Anderson, R.C. & Reeb, D.M. (2003), Founding-family ownership and firm performance: Evidence from the S&P 500. *The Journal of Finance*, LVIII (3), 1301-28.
- Apostolides, N. (2010). Exercising corporate governance at the annual general meeting. *Corporate Governance*, 10(2), 140–149.
- Association of Certified Fraud Examiners (ACFE). (2016). *Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse 2016 Global Fraud Study*. Austin, Texas: ACFE.
- Baxter, P., & Cotter, J. (2009). Audit Committees and Earnings Quality. *Accounting and Finance*, 49, 267–290.
- Beasley, M.S. (1996). An empirical analysis of the relation between the board of director composition and financial statement fraud. *The Accounting Review*, 71(4), 443–465.

- Beasley, M. S., Carcello, J. V., Hermanson, D. R., & Lapides, P. D. (2000). Fraudulent financial reporting: consideration on industry traits and corporate governance mechanisms. *Accounting Horizons*, 14(4), 441–454.
- Calabrò, A., & Mussolino, D. (2013). How do boards of directors contribute to family SME export intensity? The role of formal and informal governance mechanisms. *Journal of Management and Governance*, 17, 363–403.
- Capezio, A. & Mavisakalyan, A. (2015). Women in the boardroom and fraud: Evidence from Australia. *Australian Journal of Management*. 41(4), 719 – 734.
- Chen, G., Firth, M., Gao, D. N., & Rui, O. M. (2006). Ownership Structure, Corporate Governance, and fraud: Evidence from China. *Journal of Corporate Finance*, 12(2006), 424-448.
- Cheung, Y. L., Connelly, J.T., Limpaphayom, P., & Zhou, L. (2007). Do investors really value corporate governance? Evidence from the Hong Kong market.. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 18, 86-122.
- Canyon, M. J., & He, L. (2016). Executive Compensation and Corporate Fraud in China. *Journal of Business Ethics*, 134, 669–691.
- Ding, X., Ni, Y., & Zhong, L. (2016). Free float and market liquidity around the world. *Journal of Empirical Finance*, 38 (2016), 236–257.
- Domadenik, P., Prasnikar, J., & Svejnar, J. (2016). Political Connectedness, Corporate Governance, and Firm Performance. *Journal of business ethics*, 2016 (139), 411–428.
- Efendi, J., Srivastava, A., & Swanson, E. P. (2007). Why do corporate managers misstate financial statements? The role of option compensation and other factors. *Journal of Financial Economics*, 85(3), 667-708.
- Ehikioya, B. I. (2009). Corporate governance structure and firm performance in developing economies: evidence from Nigeria. *Corporate Governance*, 3(9), 231-243.
- Fama, E. F., & Jensen, M. C. (1983). Separation of Ownership and Control. *Journal of Law and Economics*, 26(2), 301-325.
- Farber, D. B. (2005). Restoring Trust after Fraud: Does Corporate Governance Matter?. *The Accounting Review*, 80(2), 539-561.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behaviour, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(1997), 305–360.
- Kakabadse, A., Khan, N., & Kakabadse, N. K. (2016). Company secretary: a role of breadth and Majesty. *Society and Business Review*, 11(3), 333 – 349.
- Markelevich, A., & Rosner, R. L. (2013). Auditor Fees and Fraud Firms. *Contemporary Accounting Research*, 30(4), 1590–1625.
- Mathew, S., Ibrahim, S., & Archbold, S. (2016).Boards attributes that increase firm risk – evidence from the UK. *Corporate Governance*, 16(2), 233 – 258
- McMullen, D. A., & Raghunandan, K. (1996). Enhancing audit committee effectiveness. *Journal of Accountancy*, 182, 79–81.
- Morris, G. D., McKay, S., & Oates, A. (2009), *Finance Director's Handbook*, (5th ed.), CIMA Publishing is an imprint of Elsevier, Burlington.
- Shan, Y. G., Graves, C., & Ali, H.H . (2013). Effect of Board Composition and Ownership Characteristics on Fraud: Evidence from Malaysian Listed Companies. *South East Asia Research*, 21(2), 323-342.

- Sharma, V. D. (2004). Board of director characteristics, institutional ownership and fraud: Evidence from Australia. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 23(2), 105–117.
- Stratling, R. (2003). General meetings: A dispensable tool for corporate governance of listed companies? *Corporate Governance: An International Review*, 11, 74–82.
- Uzun, H., Szewczyk, S. H., & Varma, R. (2004). Board composition and corporate fraud. *Financial Analysts Journal*, 60(3), 33–43.
- Wu, W., Johan, S. A., & Rui, O. M. (2016). Institutional Investors, Political Connections, and the Incidence of Regulatory Enforcement Against Corporate Fraud. *Journal of Business Ethics*. Apr2016, 134(4), 709-726.
- Xie, B., Davidson III, W. N., & Da Dalt, P. J. (2003). Earnings management and corporate governance: the role of the board and the audit committee. *Journal of corporate finance*, 9, 295-316.
- Yermack, D. (1996). Higher market valuation of companies with a small board of directors. *Journal of Financial Economics*, 40(2), 185-211.